

Memòria
de Mallorca

www.memoriadelesilles.org

Temps de la Memòria

Exemplar gratuït

Número 45 / Febrer 2019

Escena

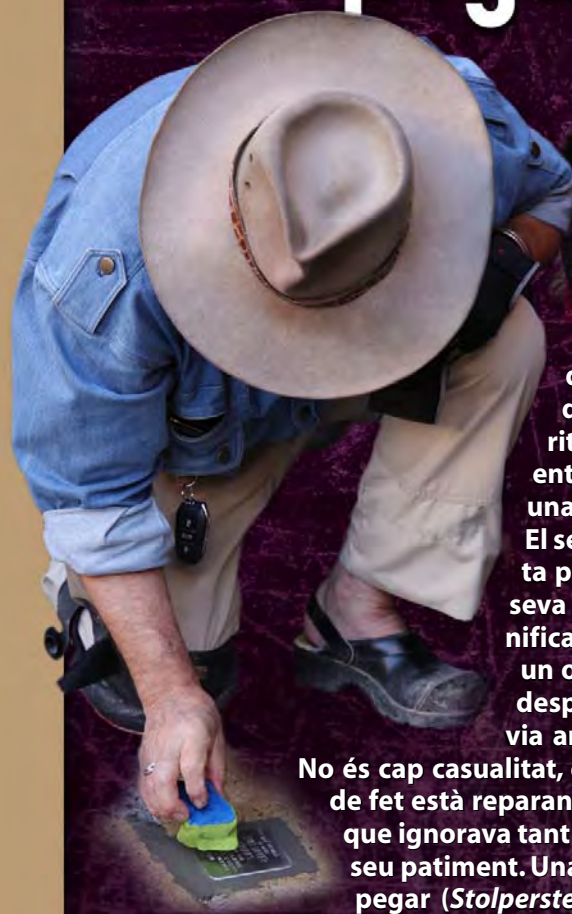

CORRIOL

Corriol és una obra de Miquel Suau que dirigeix al costat de Gori Artieda. Està basada en fets reals ocorreguts en el Raiguer durant la repressió de 1936 i neix de la inquietud sobre aquests fets que han estat silenciats i que encara són vigents. Té com a protagonistes a Antònia Vallori i Heinz Kraschuski, tots dos personatges interpretats per Xisca Bestard i Miquel Suau. Construir la dramatúrgia ha suposat una gran labor de recerca tant documental com d'entrevistar testimoniatges, i va néixer a partir d'una entrevista que es va publicar en *Dones Republicanes* on Margalida Capellà parlava amb Antònia Vallori i les memòries de Heinz Kraschuski.

Corriol és una producció del Teatre de Lloseta al costat d'Esce-na Oberta. La recaptació del dia 2 de febrer es destinà íntegrament a Memòria de Mallorca. Volem agrair públicament al Teatre de Lloseta i a la companyia de teatre aquesta aportació que ens ajuda a continuar la tasca de recuperació de la història i la dignitat de les víctimes del franquisme.

«Pedres» que et fan ensopegar

Gunter Demnig s'agenolla just davant un petit forat en terra, metòdic com sempre, compleix el mateix ritual com a una litúrgia privada entre el petit bloc de formigó, amb una placa de metall a sobre, i l'artista. El seu capell l'aïlla de tot el que l'envolta per a concentrar-se únicament en la seva actuació. Però no sembla cap escenificació, només una persona, com si fos un operari que es disposa a reparar un desperfecte del paviment o de la voravia amb unes eines i un poc de ciment.

No és cap casualitat, és exactament això, un artista que de fet està reparant un desperfecte històric: l'oblit, el que ignorava tant a les víctimes de la barbàrie com el seu patiment. Una humil pedra en el camí et fa ensopegar (*Stolpersteine*) de cop contra un nom i unes dades que són recuperades del passat i tornades al present quotidià, per a què si volem llegir-ne la inscripció ens inclinem davant d'ella; és un gest simbòlic, el mínim homenatge possible al qual ens empeny Gunter, que d'aquesta manera subtil, intenta reparar el nostre deute històric amb les víctimes del nazisme, i ara també, del franquisme.

ONGs denuncian a España por no hacer frente a los crímenes cometidos durante el Franquismo

TRIAL International i Women's Link

Las organizaciones TRIAL International y Women's Link Worldwide presentan el primer caso relativo a las desapariciones forzadas cometidas durante la Guerra Civil y el Franquismo ante las Naciones Unidas. Cuarenta y cuatro años después del final del régimen, familiares y supervivientes siguen esperando a recibir justicia: **ya es hora que España esclarezca los crímenes de su pasado.**

En colaboración con la asociación local **Memòria de Mallorca**, TRIAL International y Women's Link Worldwide han presentado una comunicación individual en nombre de Francisca Alomar Jaume y Bartolomea María Riera Alomar, la hija y la nieta, respectivamente, de un matrimonio de Baleares desaparecidos forzosamente en 1936.

En agosto de 1936, el matrimonio conformado por Margalida Jaume y Antonio Alomar fueron vistos por última vez en Ma-

nacor (Islas Baleares, España). A pesar de que la suerte y el paradero de Margalida y Antonio no han sido esclarecidos por ninguna fuente oficial, los testimonios orales indican que fueron detenidos ilegalmente y más tarde hechos desaparecer por partidarios de Franco. Asimismo, los testimonios indican que Margalida, embarazada de 7 meses en el momento de los hechos, fue también agredida sexualmente.

Décadas de incertidumbre para miles de víctimas y supervivientes

La hija menor del matrimonio, Francisca, tenía 8 años cuando sus padres desaparecieron. Aún hoy, recién cumplidos los 90 años, todavía no sabe qué les ocurrió. Junto a su sobrina, y con el apoyo de las dos organizaciones, ha decidido llevar su lucha un paso más allá y presentar su caso ante el Comité de Derechos Humanos de Naciones Unidas.

"La Ley de Amnistía de 1977 impide la investigación de los crímenes cometidos durante la Guerra Civil y la Dictadura. El presupuesto para la búsqueda de los desaparecidos es, además, altamente insuficiente", explica Teresa Fernández Paredes, abogada de la organización Women's Link Worldwide. *"Como consecuencia, víctimas como Francisca solo pueden dirigirse a mecanismos supranacionales en su búsqueda por la verdad y justicia".*

Al presentar este caso ante el Comité, las organizaciones esperan incidir en las autoridades españolas para que esclarezcan los crímenes del pasado. De acuerdo con Pacto Internacional de Derechos Civiles y Políticos, del cual el Estado español es parte, las autoridades deben, entre otras obligaciones, buscar a los y las desaparecidos y en su caso, localizar, exhumar y entregar sus restos a sus familiares; identificar a los responsables, juzgarlos y condenarlos; y proporcionar una reparación integral por los daños materiales y morales ocasionados.

Desapariciones forzadas: un crimen de género

Estos hechos se enmarcan en una práctica sistemática de desapariciones forzadas de simpatizantes de la República española, y de aquellos percibidos como simpatizantes.

Las mujeres, por su parte, estaban sometidas a un riesgo agravado, no solo por su participación política propia, sino también a menudo como venganza por la participación política de sus familiares. **Además, las mujeres fueron represaliadas por incumplir el modelo tradicional femenino del nacional catolicismo y castigadas específicamente por ello.** ■

El matrimoni Alomar-Jaume amb les seves filles

Crèdits:

Han col·laborat:

Dolors Marin Silvestre
Mª Antònia Oliver París
Antònia Mercadal Serra
Blai Guevara Caparrós

Coordinació, disseny i maquetació:

Blai Guevara Caparrós

Temps de la Memòria

és el butlletí trimestral de l'Associació Memòria de Mallorca. DL: PM 311-2014

La publicació no es fa responsable de les opinions dels seus col·laboradors.

Per posar-se en contacte amb nosaltres: **625 45 45 00**
tempsdelamemoria@gmail.com

MdM cedeix el Govern de les Illes Balears el fons documental fotogràfic de les causes judicials franquistes entre els anys 1936 i 1939

Memòria de Mallorca

Es tracta d'un arxiu digitalitzat de 294.332 documents processats en imatges, corresponents a 2.761 causes judicials del període 1936-1939, que contenen 4.653

noms de persones encausades per la repressió franquista a les Illes Balears.

El projecte *Totes les Causes* va ser subvencionat pel *Ministerio de Presidencia* l'any 2010. Entre 2010 i 2012 MdM va poder contractar laboralment a dos joves universitaris per acudir diàriament a l'Arxiu Històric del Jutjat Militar de Balears a Palma i fotografiar, digitalitzar, catalogar i arxivar cada un dels processos. El treball de coordinació, atenció, recerca i lliurament de les causes als sol·licitants es va treballar des del voluntariat per la direcció de MdM durant quatre anys, atenent més de 500 sol·licituds al web, i la còpia de gairebé 300 causes gravades en CD que es lliuraren en persona als familiars de les víctimes.

El 2016 s'aprovà la Llei de Persones desaparegudes durant la Guerra Civil i el Franquisme a les Illes Balears, llei que desenvolupa una Comissió de la que MdM hi forma part. A una de les reunions de la Comissió, ja amb la Direcció General de Memòria Democràtica de la Conselleria de Cultura, plantejàrem la possibilitat de cedir l'arxiu al Govern, alhora que intentarem posar-nos en contacte amb l'Arxiu del Regne de Mallorca. Després de diverses gestions

mantinguérem una reunió el mes de juny de 2018 a la Conselleria. Després de presentar el projecte acordarem que ens citarien a una pròxima reunió on també es convocaria al director de l'Arxiu del Regne de Mallorca, esperam poder confirmar l'acord, MdM sols demana les següents garanties:

Que l'arxiu reuneixi les infraestructures necessàries, amb personal especialitzat i suficient, el correcte manteniment del material cedit, el compromís de que la consulta sigui pública, gratuïta i es pugui fer via internet, assegurant sempre el respecte a la font de les fotografies, el bon ús i la protecció de dades sensibles de caràcter privat i personal que puguin contenir.

Els objectius de l'arxiu són donar llum i veritat a les víctimes i a les seves famílies; els documents trobats han permès localitzar fosses i identificar víctimes, i haurien de servir a més d'investigacions històriques i publicacions, a la investigació judicial dels crims contra la humanitat que detallen els documents. Aquesta és la nostra màxima prioritat, la recerca de les nostres persones desaparegudes, la declaració de la il·legalitat del tribunals franquistes i l'anul·lació de les causes franquistes que aquests documents ens mostren signats pels colpistes i torturadors condemnant i **tatxant als defensors del règim legal i legítim de la República com a traïdors, conspiradors i criminals.** ■

ASSEMBLEA GENERAL ORDINÀRIA 2019

Dia 23 de febrer de 2019, a les 10:30 h,
Casal de Barri s'Escorxador, carrer l'Emperadriu Eugènia, Palma.

Ordre del dia:

1. Lectura i aprovació de l'acta de l'assemblea anterior
2. Estat de comptes i aprovació
3. Comissió de la llei de Persones Desaparegudes durant la Guerra Civil i la Dictadura Franquista i de la Llei de la Memòria Democràtica
4. Processos judicials. Demandes a la Administració
5. Publicacions, investigacions i arxius
6. Projectes i activitats
7. Totes les Causes
8. Precs i preguntes

Recordar-vos que podeu ingressar la quota anual 2019 al següent compte de Caixa Colònia: ES96 2056 0004 4410 00599520, indicant el vostre nom i el concepte, o abonar-la en efectiu el dia 23 de febrer a la mateixa Assemblea.

Calvià, 5 de febrer de 2019

Gràcies com sempre pel vostre suport i fins aviat.
Maria Antònia Oliver i Paris, Presidenta de MdM

Memòria
de Mallorca

El procés d'instal·lació de les Pedres de la Memòria

PORRERES: Plaça de la Vila, 17 (15/12/2018)

INCA: C/ Jesús, 40 (16/12/2018)

POLLENÇA: C/ Del Calvari, 2 (16/12/2018)

SÓLLER: C/ Josep Mª Quadrado, 9 (16/12/2018)

ESPORLES: C/ Nou de Sant Pere, 30 (16/12/2018)

ALARÓ: C/ Germans Perelló, 9 (17/12/2018)

CONSELL: Plaça Major, 3 (17/12/2018)

Mancor: Plaça de l'Ajuntament, 1 (17/12/2018)

Agraïm la gran feina gràfica de cobrir tot el procés d'instal·lació de les Stolpersteine a Mallorca i Menorca amb les fotografies realitzades per Jesús i Isabel que es desplaçaren des de Madrid exclusivament per a aquest motiu

Fotografies: Jesús i Isabel (@iStolpersteine)
Stolpersteine a Mallorca i Menorca: <https://goo.gl/maps/yeLozP9nhK2>

BÚGER: Plaça Constitució, 1 (17/12/2018)

COSTITX: Plaça de la Mare de Déu, 15 (17/12/2018)

ALGAIDA: Carrer del Rei, 6 (17/12/2018)

MONTUÏRI: Carrer Major, 1 (17/12/2018)

MANACOR: C/ Joan Llibres, 8 (18/12/2018)

SANT LLORENÇ: Pl. Ajuntament, 1 (18/12/2018)

PALMA: Plaça de Cort, 1 (18/12/2018)

PALMA: Palau Reial, 1 (18/12/2018)

Els rastres dels protagonistes de les *Pedres de la Memòria*

Memòria de Mallorca

Des de l'Associació Memòria de Mallorca hem impulsat el magnífic projecte de l'artista plàstic Gunter Demnig que ha col·locat una sèrie de "pedres de la memòria" en diverses vil·les i ciutats de la nostra illa. El projecte forma part d'una constel·lació de pedres que rendeixen homenatge als homes i dones que foren assassinats pels diferents règims totalitaris europeus als anys trenta del segle XX. Només veien l'abast de les pedres ja dipositades podem copsar l'abast dels crims del feixisme contra persones anònimes que sovint no havien agafat les armes ni havien tingut una activitat violenta. Al contrari, la majoria dels protagonistes de les *Stolpers-*

teine eren ciutadans responsables i compromesos amb els seus veïns, persones amb idearis progressistes basades en la democràcia, el consens. Tots ells defensaven les llibertats polítiques, religioses, socials, educacionals i sindicals. Tots ells van pagar amb la seva vida els seus ideals democràtics, paritaris i solidaris en uns anys en que el totalitarisme planava sobre els homes i dones lliures d'Europa i el món. Que el seu rastre i les seves biografies no s'esborrin mai de la nostra memòria col·lectiva.

A continuació assenyalarem la població i el lloc on fou col·locada cada una de les pedres, la seva llegenda i una breu biografia de cada una de les persones assassinades.

ALARÓ: Carrer Germans Perelló, 9

Pere Roselló Oliver (Alaró, 1890 - Palma, 1936). Fou sabater compromès amb els seus companys, sindicalista i polític. Fou dirigent de les societats obreres d'Alaró *La Recompensa del Obrero* i *La Fraternidad*. Fou president (1931-36) de l'Agrupació Socialista d'Alaró. El 1931, fou elegit batle del seu poble. Arran dels fets d'octubre de 1934 fou desposseït del càrrec i empresonat. Després del triomf del Front Popular (eleccions del mes de febrer de 1936) es va amagar. Sembla ser que decidí entregar-se però fou executat (desembre del mateix any) al cementiri de Palma. Els que el van conèixer assenyalen el seu tarannà conciliador i mesurat.

ALGAIDA: Carrer del Rei, 6

Pere Lluïl Fullana (Algaida, 1908 - Manacor 1936) regentava un comerç. Fou batle d'Algaida per Esquerra Republicana, designat per la comissió gestora de 25 de juny de 1936. Abans fou regidor d'Hisenda i el 17 d'abril autoritzà una diada festiva religiosa a Castelltíx i després la vetà "davant l'actual situació i per evitar desordres". Va rebre un avís de mort: li penjaren un cap d'ase a la porta de casa seva. El detingueren (16-08-1936) i el conduïren a la Casa de la Vila des d'on a la nit el portaren a Son Coletes, juntament amb vuit algaidins més, entre ells el seu pare Pere i el seu germà Antoni. Moriren tots cremats –els tres Tirons– de viu en viu, així com també el seu amic (regidor i líder republicà) Llorenç Antich Móra. En Pere Lluïl tenia vint-i-set anys i estava casat.

BÚGER: Plaça Constitució, 1

Joan Alemany Villalonga "de Can Julià". (Búger, 1891 - Santa Maria del Camí, 1936) fou comerciant i polític, tot i que el seu ofici primer era ebenista. Havia emigrat a l'Argentina on va tenir un cert èxit econòmic. Després va ser propietari d'una botiga de queviures al carrer Lluís Salvador de Ciutat de Mallorca regentada per la seva dona. Estava afiliat al Partit Republicà Federal. El 1931 fou elegit democràticament batle de Búger i diputat provincial. L'any 1934 fou empresonat com a

conseqüència dels fets d'octubre. Milità a Esquerra Republicana Balear i en esclatar el cop d'estat de 1936, va intentar sortir de l'illa. El dia 20 va anar al Port de Felanitx i no va trobar cap barca. Passà a Sóller, d'on va fugir en ser delatat. Finalment va anar a Pòrtol –a la casa d'un home de Búger amic seu– on va ser detingut pels falangistes de la localitat que el van escarnir i torturar brutalment abans de ser assassinat prop del cementeri de Santa Maria del Camí, el 27 de setembre de 1936. Tenia quaranta-cinc anys i era casat.

COSTITX: Plaça de la Mare de Déu, 15

Pere Vallespir Amengual (1898 - Porreres, 1937) anomenat *Bubo*. Treballava de forner i de carter, ofici al que es volia dedicar en jubilar-se el seu pare, també carter. Freqüentava les societats obreres encara que no pertanyia a cap partit polític. Fou el batle dins el període republicà, però mantenia una ferma amistat

amb el notari Molina de Sineu, que era un home extremadament polititzat i d'altres homes progressistes. El disset d'agost del trenta-sis, la Guàrdia Civil de Sencelles el va anar a cercar a casa seva i el mateix vespre fou traslladat a Palma. Ja no es va saber res més ja que fou lliurat a l'antiga Casa del Poble ara

controlada pels falangistes, segons les darreres investigacions fou empresonat al Castell de Bellver i d'allà conduït un vespre cap a Porreres on fou assassinat. Sembla ser, segons testimonis que *En Bubo* fou enterrat viu. Tenia trenta-vuit anys i estava casat.

CONSELL: Plaça Major, 3

Josep Pizà Moya, conegut també com *Pisanet* (? 1894 - Palma, 1938), era sabater d'ofici, en concret feia soles de sabata, i aviat es va vincular al Partit Socialista. Presidí la societat obrera *El Producte del Trabajo* vinculada a les Joventuts Socialistes i quan fou anomenat batle des de el seu càrrec municipal va intentar fer

desaparèixer l'atur de la vila donant feina als obrers aturats. Va pressionar els terratinents i va canviar els noms dels carrers que tenien connotacions religioses. En la mateixa línia republicana va tancar el col·legit religiós per ordre ministerial general acatant les lleis republicanes. En esclatar el cop d'estat va en-

tregar la vara d'alcalde i els papers al cap de Falange. El van acusar d'incitar els obrers a la vaga i així, l'onze d'abril del trenta-vuit, compareixia amb vint-i-nou persones més (12 homes i 7 dones), totes del seu poble, davant un Tribunal Militar constituït a l'Escola d'Arts i Oficis de la Ciutat de Mallorca. De fet era un judici al poble de Consell, ja que es dictaminaren vint-i-cinc penes de mort i quatre cadenes perpètuas. Després els executats sols foren tres: els germans Sureda: en Nofre i Sebastià, lliurepensadors i republicans i el batle, Josep Pizà. *Pisanet* fou executat a les sis del matí de dia vuit d'octubre del trenta-vuit, a l'hemicicle del cementiri de la Ciutat de Mallorca. Tenia només quaranta anys i estava casat.

ESPORLES: Carrer Nou de Sant Pere, 30

Tomàs Seguí i Seguí, anomenat *Ramellí* (Esporles, 1891 - Porreres, 1937), fou un treballador i polític mallorquí membre des de 1916 del PSOE. Fou president de la Federació Gremial esporleri-

na i al 1920 fou regidor. Es va dedicar a millorar les condicions de vida i protecció dels menors, així com la sanitat pública. Amb la dictadura primorriverista, que va dissoldre els ajuntaments, Tomàs Seguí va marxar a Cuba on va treballar de carboner a Cienfuegos amb d'altres veïns emigrants d'Esporles. Va tornar a Espanya el 1927. Al 1931, a les eleccions municipals va ser elegit regidor i després batle. Va destacar per les obres de sane-

jament públic, canalització i proveïment d'aigua potable (un problema que persistia a la zona des de feia molts anys) i les obres escolars i dotació dels centres educatius. Després dels fets d'octubre del 34, fou destituït i empresonat. L'agrupació socialista i la Casa del Poble local van ser clausurades. Després de les eleccions generals de 1936 fou ser rehabilitat en el seu càrrec.

En produir-se el cop d'estat de juliol de 1936 va aconseguir amagar-se un temps en la mateixa localitat amb l'ajuda dels seus veïns, però va ser descobert i detingut el 1937 en haver fracassat tots

els intents de fugida de l'illa de Mallorca. Traslladat a la presó, la seva esposa no va aconseguir identificar-ho a causa del rostre desfigurat per la tortura. A principis de febrer de 1937 va ser executat sense judici algun i llançat a una fossa del cementiri de Porreres.

MANACOR: Carrer Joan Lliteres, 8

Antoni Amer Llodrà, anomenat *Garanya* (1882 - Manacor, 1936) treballa de selleter i més tard de majorista de cuirs i productes de selleteria. Va regentar també una agència de viatges, una gestoria, línies regulars de transport i la compra venda de productes diversos. Home polifacètic i emprenedor va

viure tota la seva vida a Manacor. Compromès i progressista el 1911 ja fou elegit regidor per la candidatura republicana-socialista, i el 1913 fou un dels fundadors del Partit Autònom d'Unió Republicana. el 1931 es va presentar a les eleccions del Front únic Antimonàrquic i fou elegit batle de la seva ciutat

i diputat provincial. El 1934 va formar la Unió Republicana Mallorquina. En els anys en que fou cap de la batlia va fomentar la cultura i la creació d'escoles nacionals, intentà sanejar la malmesa economia municipal (després dels anys de la dictadura i la crisi del 29) i va intentar pal·liar el problema de l'atur, oposant-se al caciquisme. Aconseguí posar en marxa un sistema públic de salut i començà el Pla General d'Ordenació Urbanística de Manacor, un projecte innovador i racional. En produir-se el cop d'estat estava a Palma on es va amagar en varis llocs per intentar tornar a Manacor on finalment fou detingut, empresonat i assassinat.

MANACOR/PORTO CRISTO: Carrer Gual, 31

Joan Parera Gomila, conegut com *Ramonico* (1893 - Manacor, 1936), fou elegit delegat de batlia a les eleccions de 1936. Fou detingut i assassinat a Manacor el setembre de 1936.

MANACOR/SON MACIÀ: Plaça de Son Macià

Antoni Sitges Febrer, anomenat *d'es Clot* (? , 1893 - Manacor, 1936). Treballava de foraviler i era delegat de l'Ajuntament de Son Macià. El detingueren el tres de setembre del trenta-sis i sols va romandre quatre dies empresonat: el dia set, l'assassinaren a Son Coletes.

MANACOR/SON NEGRE: Escola rural de Son Negre

Antoni Adrover Santandreu, anomenat popularment *En Ravenet* (1898 - Manacor, 1936), treballador del camp, foraviler. Viu a Son Campanario. Fou anomenat delegat de l'Ajuntament a Son Negre. Detingut i assassinat el setembre del 36 fou fort a Son Coletes. Tenia trenta-vuit anys i estava casat.

MANCOR DE LA VALL: Plaça de l'Ajuntament, 1

Pau Crespí Villalonga (Lloseta, 1879 - Alaró, 1936) fou un sabater i batle republicà de Mancor de la Vall. Fou president de la societat *La Esperanza del Obrero* (1931). Al març de 1931 va prendre possessió com a president de la comissió gestora que el govern civil va imposar a Mancor. El seu segon fill també era

gestor de la mateixa. Fou detingut i assassinat juntament amb el seu fill Onofre Crespí Riera de tan sols 21 anys. Pare i fill foren segrestats per un grup de falangistes i duts a la Costa de Tofla a la carretera entre Alaró i Lloseta on foren assassinats.

MONTUÏRI: Plaça Major, 1

Joan Mas Verd, anomenat *Collet* (Montuïri, 1899 - Palma, 1936).

Fou un noi fill de pare pagès i mare mestra d'escola que aviat es va implicar dins de les activitats associatives i polítiques. Va estudiar als jesuïtes, tot i que va decidir de fer de pagès. Va realitzar varis viatges a Madrid i Barcelona on es relacionava amb cercles progressistes. Al 1931 fou elegit regidor pel Front Únic Antimonàrquic. Formà part de les esquerres locals que es reunien a la Societat de Ca'n Xoroi i va participar en nombrosos actes públics i mítings republicans. També va escriure articles en diverses publicacions com *Tribuna Libre*, *Ciudadania* o *El Republicano*. Home de bon tarannà va voler implementar les escoles públiques i laïques. Al 1932 va promoure un debat públic que aconseguí al febrer de 1935 inaugurar el Grup Escolar de la vila. Va realitzar millores importants al cementiri municipal (tancaments d'obra i forja) i també va crear la Biblioteca Municipal. El cop d'estat el va sorprendre a Palma i va retornar al seu poble malgrat les ofertes de fugir. Fou delatat, empresonat i assassinat a Son Pardo, a Palma, amb en Joan Rigo. L'agost de l'any 2015 el consistori municipal el va declarar Fill il·lustre de Montuïri.

MONTUÏRI: Carrer Major, 1

Gaspar Mesquida Serra (1908 - Palma, 1936). Treballà de xòfer i havia emigrat a França on s'havia amarat de noves idees progressistes. Després de les eleccions del febrer en que el batle anterior havia dimitit i a l'espera de noves eleccions municipals fou designat batle de Montuïri. Després del cop d'estat va ser detingut i assassinat amb Miquel Garcia Baco. Tenia 28 anys i estava casat.

INCA: Carrer Jesús, 40

Antoni Mateu Ferrer, *Rinya* (Inca, 1901 - Palma, 1937) d'ofici registrador de la propietat, fou un home demòcrata i progressista que va fer moltes millores a la seva ciutat natal durant el seu mandat com a batle a partir de 1932. Va crear la Biblioteca pública, l'Escola Graduada, l'Escola d'Arts i Oficis, el dispensari de la Casa de Socors, el Laboratori de la Casa Bressol, la Banda Municipal i va projectar una altra escola per a la qual es va comprar el solar al camí vell de Llubí, un projecte que va quedar a mig fer a causa del cop d'estat. També es va preocupar pel patrimoni etnogràfic de la ciutat fent un projecte de conservació dels molins inquers. Pel que fa a la seva activitat política, el 1934 fou fundador d'Esquerra Republicana Balear i va formar part del seu comitè executiu. Al juliol de

1936 fou detingut, se li formà consell de guerra i fou executat al cementiri de Palma amb d'altres batles elegits democràticament. Tenia trenta-sis anys.

PALMA: Plaça de Cort, 1

Emili Darder Cànaves (1895 - Palma, 1937) fou un prestigiós metge i polític. Es llicencià i doctorà a la Universitat de València (1915) i fou membre de les acadèmies de Medicina i Cirurgia de Palma (1926), Barcelona (1933) i vocal de la Junta de Congressos de Metges de Parla Catalana. A partir de 1927 fou cap de la secció d'epidemiologia de l'Institut d'Higiene de les Balears. Va publicar nombrosos articles mèdics en revistes especialitzades. També s'implicà en la vida política i en les opcions esquerranes. Fou un dels fundadors de l'Associació per la Cultura de Mallorca (1923) de la que ostentà la presidència varies vegades. el

1931 fou elegit regidor a Palma pel Partit Republicà Federal de Mallorca. Presidí les comissions de Sanitat i Educació (Projecte General de Construccions Escolars de 1931, i Pla de Reorganització dels Serveis Sanitaris Municipals de 1932). El 1932 fou un dels fundadors de l'Acció Republicana de Mallorca que el 1934 es transformà en Esquerra Republicana Balear. El desembre de 1933 fou elegit batle de Palma i aconseguí moltes millores per a la ciutat, d'entre d'elles la dotació de més d'aigua i millor clavegueram, impulsà la construcció de guarderies, escoles (Son Espanyolet, Coll d'en Rabas-

sa i el de l'avinguda Alexandre Roselló, 1934) També impulsà la reforma sanitària municipal i dotà de noves seccions a la Casa de Socors, millorà els mercats municipals i intenta pal·liar l'atur. Després de la suspensió de les seves funcions per l'octubre del 1934, retornà al 1936 amb el Front Popular. Fou detingut immediatament els dies del cop d'estat i tancat al Castell de Bellver, li foren embargats els seus bens i fou sotmès a Consell de Guerra i condemnat a mort. Fou afusellat al cementeri de Palma amb d'altres batles republicans.

PALMA: Carrer Palau Reial, 1

Jaume Garcias Obrador (1894 - Palma, 1938) treballava com a electricista a GESA (el 1920 fou president de la Societat d'Electricistes *La Energia*) i des de molt aviat fou membre de les joventuts socialistes, i amb d'altres activistes s'oposaren al verguisme (1922-23). El 1920 fou un dels primers en contraure matrimoni

civil amb Francisca José Ribas segons s'explica a les planes de *El Obrero Balear*, periòdic on hi col·laborava des de 1914. Dos anys després fou elegit vicepresident de la Federació de Societats Obreres de Balears i president de l'Agrupació Socialista de Palma. Durant la dictadura de Primo de Rivera, el 1925 figurà

dins de la comissió executiva del sindicat UGT de Balears i reorganitzà les joventuts socialistes (1927-1930). En ser proclamada la República, 1931, es féu càrrec, amb Antoni Pol, del govern civil balear. Fou elegit regidor (1931-33) i políticament fou molt actiu i creà controvèrsia dins el partit socialista on presidí la seva Federació (1935-1936). Fou designat president de la Diputació Provincial de Balears el febrer de 1936, càrrec que ocupava en el moment del cop d'estat. Restà amagat durant tota la guerra, però finalment fou delatat i assassinat. L'any 2007 fou anomenat Fill Predilecte de l'Illa de Mallorca.

POLLENÇA: Carrer del Calvari, 2

Pere Josep Cànaves Salas (1879 - Palma, 1938). Era mariner, encara que no exercia ja que podia viure de diversos negocis i rendes. Fou anomenat batle en el triomf del Front Popular al febrer de 1936 ja que formava part d'Esquerra Republicana. Destaquem com a Pollença hi va haver un dels pocs intents de fer

front al carrer al cop militar de l'exèrcit africanista. Els pollencins, amb el seu batle al front, van pagar molt car la seva lleialtat a la República instaurada democràticament. El judici en el qual Pere Josep Cànaves fou condemnat a mort, fou sense cap mena de dubte un dels més espectaculars de tots el que

es celebraren, car foren encausades cent quaranta-set persones entre militars de la base d'hidroavions i gent del poble. El fiscal va sol·licitar disset penes de mort i n'executaren vuit. Entre els indultats figuraven els dos fills del batle, Pere i Antoni, que l'acompanyaren fins als darrers moments de la seva vida.

PORRERES: Plaça de la Vila, 17

Climent Garau Joan, anomenat *Marió*, (Porreres 1897 - 1936) fou fuster i pagès fins que la seva afició al dibuix i la pintura el van dur a treballar a la indústria *S'Alfombrera* de Palma. Tot i així, es va associar amb el seu germà i van obrir una fusteria a Porreres segurament a causa del seu casament (1926) i el desig de

treballar vora els seus. Activista social i membre del Partit Republicà Federal va col·laborar a la premsa local i fou president de la Lliga d'Agricultors de Porreres i de la *Societat El Porvenir*. Fou fundador d'Esquerra Republicana Balear a Porreres i el març de 1936 fou designat batle i president de la Comissió ges-

tora del Front Popular. Segons les lleis republicanes prohibí les processons de Setmana Santa i això originà un greu conflicte amb l'església local. A causa del cop d'estat, Climent Garau i el seu germà es van amagar foravila fins que fatalment foren detinguts a finals de setembre. Foren segrestats, humiliats i torturats abans d'esser assassinats al camí dels Reis a Palma. L'any 2005 Climent Garau Joan fou anomenat Fill il·lustre de Porreres.

SANT LLORENÇ DES CARDASSAR: Ajuntament, 1

Bernat Estelrich Galmés, Carbó, (Sant Llorenç, 1890 - Manacor, 1936) fou un home de fortes conviccions republicanes, membre d'Esquerra Republicana des de 1930, en aquests anys fou regidor del seu ajuntament. Va mantenir relacions discrepants amb la jerarquia local de l'església a causa del caràcter laic i aconfessional de la república democràticament instituïda. Estelrich fou membre de la banda municipal de música com es pot comprovar en una fotografia d'aquells anys. Es va casar amb Joana Riera Llinas, *Meca*, modista i filla del rondallaire Toni Garrid, entrevistat per mossèn Alcover. Estelrich fou detingut a l'endemà del desembarcament de les tropes de Bayo, fou dut a Manacor i afusellat sense cap judici, juntament amb Jordi Riera Juan. La seva dona fou empresonada durant 5 anys als Caputxins i Can Salas i en sortir en llibertat s'exilià a l'Argentina per tornar a Sant Llorenç un any més tard.

SÓLLER: Carrer de Josep Maria Quadrado, 9

Llorenç Roses Bermejo (Arecibo, Puerto Rico, 1895 - Palma, 1936) d'origen solleric, fills de pares emigrants a Ultramar, fou un home emprenedor i novedós. Des de petit (1900) va viure a Sóller i posteriorment es va dedicar als negocis empresarials. Molt aviat va impulsar la projecció turística de Calvià, ja que havia comprat uns terrenys amb el seu cosí de nom Llorenç Roser Borràs al 1925. Eren les possessions calvianeres de ses Planes i son Caliu on va emprendre la urbanització que fou aprovada el 1935. Va anomenar la zona com Palmanova. El projecte es va estroncar quan van ser confiscats els bens del propietari al 1936. D'ideologia republicana aviat es va implicar políticament ja que els seus ideals no congeniaven amb el caciquisme illenc. Així, entre abril i juny de 1931 fou batle interí de Sóller com a president d'una comissió gestora. Posteriorment, milità a Esquerra Republicana Balear, i es dona el cas de que era cunyat del doctor Emili Darder, darrer batle republicà de Palma. Quan s'inicià la Guerra Civil fou detingut i condemnat a 30 anys. Posteriorment, fou condemnat a la pena capital, ja que els seus enemics el volien mort. Fou afusellat en el cementiri de Palma. Es considera que la seva execució, com la de Bernat Marquès, fou una mesura intimidatòria contra la burgesia mallorquina que havia donat suport a la Segona República. Tenia quaranta-un anys i estava casat. A l'actualitat té un carrer dedicat a Palmanova.

Gabriel Riera Sorell compleix 100 anys!

Memòria de Mallorca

El dia 18 de gener es celebrà un dinar en homenatge a Gabriel

pel seu 100 aniversari.

Uns cinquanta amics li varen organitzar una festa sorpresa en el local de la tercera edat de Son Cladera. Gabriel és el darrer pres polític internat en 1936 en el magatzem de fustes de Can Mir que queda amb vida i també és un dels socis fundadors de la nostra associació Memòria de Mallorca.

El 1936, amb 17 anys, es va afiliar a les Joventuts Socialistes Unificades (JSU). Al setembre va esser empresonat a Can Mir. El traslladaren a la carretera

de Campos a la Colònia de Sant Jordi, a picar pedra i després a altres llocs a fer carreteres. Després va passar a altres camps de treballs forçats a la península i al Marroc on casi va morir de fam. Una vegada ja en llibertat, al 1947, es va exiliar a Algèria.

Biel és tot un exemple de lluita. Un home senzill i entranyable. **Un tenaç supervivent de la represiò franquista al qual no pogueren derrotar mai!**

Mª Antònia Oliver, Pedro de Echave, Gabriel Riera i Guillem Mir

Memòria de Mallorca registra dues peticions contra la figura de Joan March

Memòria de Mallorca

El dia 28 de novembre de 2018 Maria Antònia Oliver París, presidenta de l'Associació Memòria de Mallorca, registrà a l'Ajuntament de Santa Margalida una petició adreçada al Ple Municipal de dia 29 de novembre 2018 demanat la **revocació del Títol de Fill Il·lustre a D. Joan March Ordinas**.

JUAN MARCH ORDINAS, donà suport econòmic a l'aixecament militar de juliol de 1936 i al bàndol nacional, durant la guerra i posterior dictadura. Així entre d'altres activitats, finançà el material bèl·lic a Itàlia, la qual cosa fou decisiva per a la derrota de l'expedició d'Albert Bayo a Mallorca. La seva implicació en l'ajut italià de tipus militar i logístic a casa nostra, va desencadenar milers de víctimes i una violència extrema contra persones indefenses, civils la majoria, que no havien agafat mai les armes. Es té constància demostrada de la seva contribució financera al cop d'Estat del General Franco, així com també del seu control de la premsa, del contraban d'armes i del doble joc que va utilitzar amb els nazis i amb els aliats, així com dels suborns que féu als generals franquistes. Existeixen estudis històrics rigorosos i detallats i una àmplia bibliografia que demostra la decisiva i activa contribució de JUAN MARCH ORDINAS al finançament de la trama colpista de la revolta militar del 18 de juliol de 1936, revolta que no podem oblidar va ocasionar milers de víctimes a Mallorca, moltes d'elles encara avui desaparegudes, bibliografia que citam a l'informe històric adjunt en aquesta petició.

Per aquesta ajuda al "Movimiento Nacional" va ser nomenat, durant la dictadura franquista, el 20 de novembre de 1956, Fill Il·lustre per la corporació Municipal d'aquest Ajuntament, i aquesta glorificació, que es manté en la actualitat, pugna amb la Llei 52/2007 de 26 de desembre de Memòria Històrica per la qual les administracions públiques han d'adoptar les mesures legals oportunes per retirar, entre d'altres, les mencions commemorati-

ves d'exaltació personal que van contribuir a la revolta militar de 1936, i a la Guerra Civil (art. 15.1º).

A més, i en el nostre àmbit territorial, la Llei 2/2018 de 13 d'abril de Memòria i Reconeixement Democràtic de les Illes Balears, imposa la revisió i revocació de totes les distincions, nomenaments, títols i honors institucionals dels que -com Juan March Ordinas- van participar en el bàndol colpista, o activament en la repressió durant la Guerra Civil i la Dictadura franquista (art. 26è).

Per el degut reconeixement dels valors democràtics de la nostra societat en què s'empara la Justícia i la Dignitat, i l'estricta compliment d'aquesta legalitat, s'insta al Ple municipal d'aquesta Corporació, per al seu debat i aprovació, la següent moció:

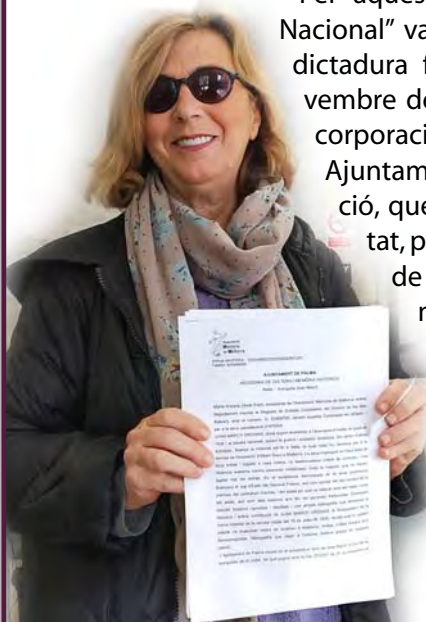
- *Que l'Ajuntament de Santa Margarida acordi la revocació de nomenament i fill il·lustre de D. Juan March Ordinas deixant-lo sense efecte i, expressament, sigui retirat el seu retrat de la galeria de fills il·lustres d'aquesta Vila.*

Així mateix el dia 28 de gener de 2019, Maria Antònia Oliver París, va registrar a l'Ajuntament de Palma un altra petició en referència a l'Avinguda Joan March d'aquesta ciutat:

L'Ajuntament de Palma manté en la actualitat el nom de Joan March a una de les avingudes de la ciutat, fet que pugna amb la Llei 52/2007 de 26 de desembre de Memòria Històrica per la qual les administracions públiques han d'adoptar les mesures legals oportunes per retirar, entre d'altres, els noms de carrers i mencions commemoratives d'exaltació personal a aquelles persones que van contribuir i/o col·laborar en la revolta militar de 1936, i a la Guerra Civil (art. 15.1º).

A més, i en el nostre àmbit territorial, la Llei 2/2018 de 13 d'abril de Memòria i Reconeixement Democràtic de les Illes Balears, imposa la revisió i revocació de totes les distincions, noms de carrers, nomenaments, títols i honors institucionals dels que -com Juan March Ordinas- van participar en el bàndol colpista, o activament en la repressió durant la Guerra Civil i la Dictadura franquista (art. 26è).

- *Per el degut reconeixement dels valors democràtics de la nostra societat en què s'empara la Justícia i la Dignitat, i l'estricta compliment d'aquesta legalitat, s'insta a l'Ajuntament de Palma a que canviï el nom a l'Avinguda Joan March.* ■

Mª Antònia Oliver en el moment de registrar la petició a l'Ajuntament de Palma

Informe històric: Joan March Ordinas

Dolors Marin, Doctora en Història Contemporània, investigadora i docent, vicepresidenta de Memòria de Mallorca

No hem realitzat una exhaustiva investigació sobre la seva persona, sinó que ens remetem al que ja està publicat en diferents mitjans, tant universitaris, com de divulgació, sobre la seva biografia prou coneguda per la ciutadania.

Fou nomenat popularment «el banquer de Franco». Va néixer a Santa Margarida (4, octubre, 1880) i segons la Wikipedia, una plataforma cooperativa dins la xarxa: «fou un contrabandista, empresari i financer espanyol del segle XX». La seva biografia no planteja masses interrogants a banda de les seves relacions sempre fregant la legalitat i de com va utilitzar la política per a fer negocis de tot tipus.

Durant la Primera guerra mundial va vendre subministraments als submarins austríacs al mediterrani desafiant les lleis espanyoles i posant en perill la neutralitat del país. Segons la Gran Enciclopèdia de Mallorca (Vil.10 pàgs. 199-200): «Al final de 1923 fou processat, acusat d'haver provocat l'empresonament i la ruïna de Josep i Francesc Garau, en denunciar-los (1918) com a espies germanòfils davant les autoritats franceses»

Als anys vint, i en plena guerra del Marroc va proveir de milers de fusells Mauser 98 i la seva munició al guerriller Abd el Krim que lluitava en contra dels espanyols. Com a conseqüència d'aquest afer, Francesc Cambó, líder de la Lliga de Catalunya, va dir de March que era «el darrer pirata del Mediterrani», títol que Benavides posaria a la seva primerenca biografia.

En els anys de Primo de Rivera va seguir negociant i amb l'adveniment de la República perdé el monopoli del tabac a Ceuta i Melilla i va tornar al contraban. «El novembre de 1932, fou expulsat del Congrés, acusat de corrupció i empresonat a Alcalà d'Henares, d'on s'evadí (1933)».

El més important però, fou la seva implicació en el cop d'estat dels militars i de les èlits dominants contra la legalitat republicana al 1936. A les seves biografies es dona molta importància a les reunions prèvies que es realitzaren a Biarritz i als seus contactes amb els indecisos que dubtaven en donar suport als militants colpistes. Segons la Gran Enciclopèdia: «Donà suport econòmic a l'aixecament militar de juliol de 1936 i al bàndol nacional, durant la guerra i dictadura. Així d'entre altres activitats, finançà el lloguer de l'avió «Dragón Rápido», que permeté el trasllat de Franco des de las Palmas a Tetuan per fer-se càrrec de l'exèrcit

del Marroc, i la compra de material bèl·lic a Itàlia, la qual cosa fou decisiva per a la derrota de l'expedició d'Albert Bayo a Mallorca. Va finançar el trasllat de l'Àfrica a Sevilla de les unitats d'èlit, amb avions alemanys, i així es va determinar la rapidesa de l'escomesa bèl·lica.

Com a entitat que defensa els drets de les víctimes del franquisme a Mallorca, volem destacar la seva implicació en l'ajut italià de tipus militar i logístic a casa nostra, fets que desencadenaren milers de víctimes, moltes d'elles encara avui desaparegudes, i una violència extrema contra persones, civils la majoria, que no havien agafat mai les armes.

Un dels seus biògrafs més rigorosos, el mallorquí Pere Ferrer Guasp va afirmar a una de les seves presentacions (maig, 2004): «Era un home cobdiciós, sense límits en cap moment de la seva trajectòria, sense escrúpols. Era un profund coneixedor de la condició humana i donava una terrible importància als mitjans de comunicació. Controlava la premsa de Madrid i l'any 32 la va emprar de manera partidista per anar contra el Govern».

Ferrer, analitzà les relacions de March amb la Segona República, la seva contribució financera al cop d'Estat del General Franco, el control de la premsa de Madrid, el contraban d'armes i el doble joc que va fer March amb els nazis i amb els aliats, així com suborns que féu als generals franquistes perquè Espanya no participés a la segona Guerra Mundial. ■

Bibliografia

- BAUÇA ROIG, Honorat (2016): *Joan March Ordinas: anècdotes, llegendes i fets curiosos*.
 BENAVIDES, Manuel (1934): *El último pirata del Mediterráneo*.
 CABRERA CALVO-SOTELO, Mercedes (2011): *Juan March, 1880-1962*.
 GARRIGA, Ramon (1976): *Joan March y su tiempo*.
 DIAZ NOSTY, Bernardo (1977): *La irresistible ascensión de Juan March*.
 DIXON, Arturo (1985): *Señor monopolio. La asombrosa vida de Juan March*.
 FERRER GUASP, Pere (2000): *Joan March. Els inicis d'un imperi financer, 1900-1924*.
 FERRER, Pere (2004): *Juan March. La cara oculta del poder*.
 FERRER, Pere (2008): *Joan March. El hombre más misterioso del mundo*.
 PERELLÓ, E (2017): *El Contraban a Mallorca 1893-1934. Els Garau, adversaris de Joan March, Verga*.
 PIÑEIRO, Alfonso (1991): *Los March. El precio del honor*.
 URREIZIETA, Esteban (2008): *Los March. La fortuna silenciosa*.

L'ACTIVITAT de la MEMÒRIA

II Jornades Llibertàries

(Es Mercadal 01/09/2018)

Dolors Marín participà a les II Jornades Llibertàries presentant el seu llibre "Espirítistes i lliurepensadores". Organitzà Llibertàries i Llibertaris de Menorca.

Visita a la fossa de Paterna

(Paterna 15/09/2018)

Tonina Mercadal visità la fossa de Paterna a València per veure les tasques d'exhumació que s'estan duint a terme.

Visita a la fossa de Castelló

(Castelló 16/09/2018)

Tonina Mercadal feu una ofrena floral a les víctimes d'aquesta fossa en nom de Memòria de Mallorca.

Docufòrum: "El fin del silencio"

(Premià de Mar 22/09/2018)

Maite Blázquez participà al docufòrum organitzat pel Cercle de MMHH de Podem Catalunya.

Homenatge a Matilde Landa

(Palma 26/09/2018)

Tonina Mercadal assistí a l'acte d'homenatge pel 76è aniversari de la mort de Matilde Landa organitzat per Esquerra Unida i PCE.

Cicle Memòria i Carrer

(Palma 28/09/2018)

Conferència de Margalida Capellà a les Cases de Son Ametler al Vivero.

Obra de teatre: El pan y la sal

(Barcelona 29/09/2018)

Mª Antònia Oliver fou convidada a intervenir a l'obra de teatre d'Alberto San Juan "El pan y la sal" a Barcelona.

Entrevista a IB3 Ràdio

(Palma 15/10/2018)

Entrevista a Mª Antònia Oliver al programa *Al Dia* d'IB3 Ràdio sobre les diverses exhumacions realitzades a les fosses de Mallorca.

"Dia de la dona escriptora"

(Palma 15/10/2018)

Xerrada de Dolors Marín amb el títol: *Mary Shelley i el monstre desolat* a Llibres Ramon Llull.

La fossa de Marratxí

(Pollença 3, 4 i 5/10/2018)

Reunió a l'ajuntament de Pollença sobre les víctimes pollencines trobades a la fossa de Marratxí, entre representants de la Comissió de Fosses i representants de la Comissió de Memòria de l'ajuntament i familiars de les víctimes.

MdM al CTEIB

(Palma 30/10/2018)

Maite Blázquez i Toni Mercadal feren una xerrada sobre Memòria Històrica als alumnes de l'IES CTEIB.

Homenatge a les víctimes del feixisme

(Palma 01/11/2018)

Torn obert de paraula, intervenció institucional i ofrena floral al Mur de la Memòria a totes les víctimes del feixisme.

Concentració al TSJIB

(Palma 11/11/2018)

Concentració davant el TSJIB en rebuig a la polèmica sentència sobre les despeses de les hipoteques.

Xerrada: Calvià conversa con...

(Palmanova 15/11/2018)

Xerrada impartida per Mirta Núñez, Manel Suárez i Ma Antònia Oliver sobre Memòria Històrica.

Concentració Mesa de Catalunya

(Barcelona 23/11/2018)

Maite Blázquez participà a la concentració mensual de la Mesa de Catalunya d'Entitats Memorialistes.

Manifestació 25 N (Palma 25/11/2018)

Manifestació 25N contra la violència masclista: *Ens volem vives i lliures de masclisme!*

Jornades portes obertes

(Palma 28/11/2018)

Jornada de portes obertes del Consell Insular. La presidenta de MdM inter-

vengué demanant una Conselleria o una Secretaria específica de Memòria i Drets Humans.

Registre de petició

(Santa Margalida 30/11/2018)

MdM registrà la petició a l'ajuntament de Santa Margalida demanant la retirada de la distinció de Fill Il·lustre a Joan March.

Entrevista al Mur de la Memòria

(Palma 01/12/2018)

Entrevista a Ma Antònia Oliver pels alumnes de batxillerat de l'IES Joan Maria Thomàs.

Xerrada a la UIB (Palma 03/12/2018)

Ma Antònia Oliver i Tonina Mercadal a la UIB amb els alumnes d'Educació Primària de Magisteri.

Roda de premsa presentant les Pedres de la Memòria

(Palma 14/12/2018)

Presentació al Consell Insular de les *Remembrance Stone: Stolpersteine* dedicades exclusivament a les víctimes del franquisme, amb la presència de Joana Mas, filla de Joan Mas Verd, batle de Montuïri assassinat al 1936.

Inauguració de la Plaça 8 de Març

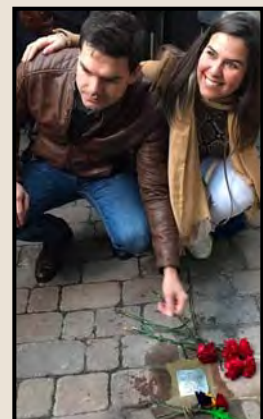
(Palma 15/12/2018)

Ma Jesús Balaguer participà a la festa inauguració de la Plaça 8 de Març, Dia Internacional de les Dones.

Primera Pedra de la Memòria a Porreres

(Palma 15/12/2018)

Col·locació de la primera *Remembrance Stone (Stolpersteine)* en record a Climent Garau Joan, batle de Porreres assassinat al 1936, que comptà amb l'assistència de familiars venguts des de Brasil.

L'ACTIVITAT de la MEMÒRIA

2a Trobada Republicana

(Barcelona 16/12/2018)

La nostra companya Maite Blázquez participà a una xerrada en la 2a Trobada Republicana celebrada a Premià de Mar, Barcelona.

Actes homenatge d'instal·lació de les Pedres de la Memòria

Porreres (15/12/2018)

Inca, Pollença, Sóller i Esporles (16/12/2018)

Palma (16/12/2018)

Alaró, Consell, Mancor, Búger, Algaida i Montuïri (17/12/2018)

Manacor, Portocristo, Son Macià, Son Negre, Sant Llorenç i Palma (18/12/2018)

Homenatge a Jaume Rebassa Garcies

(Palma 23/12/2018)

Acte d'homenatge a Jaume Rebassa Garcies davant la seva Stolpersteine.

Trobada Antifeixista i per la MH (Palma 12/01/2019)

Taula rodona i posterior debat popular amb el lema *Tombem sa Feixina*, acte organitzat per Crida per Palma.

Trobada amb els familiars de la fossa de Llucmajor

(Llucmajor 14/01/2019) MdM entrega la documentació de les causes militars als familiars de les víctimes exhumades a la fossa de Llucmajor.

Acte d'homenatge de les víctimes de l'Holocaust al Parlament

(Palma 29/01/2019)

Joana Mora participà a l'acte del Dia Internacional en Memòria de les Víctimes de l'Holocaust al Parlament de les Illes Balears.

Inauguració de la pl. Andreu París

(Inca 30/01/2019)

La família del líder obrer Andreu París Martorell amb el batle d'Inca i la presidenta del Govern Balear.

Obra de teatre Corriol

(Lloseta 02/02/2019)

Membres de MdM amb Miquel Suau i Xisca Bestard.

